

SFÂNTUL
AMBROZIE DE LA OPTINA

**Când ești cu Hristos,
nimeni nu te poate birui**

Epistole duhovnicești

În românește de Adrian Tănăsescu-Vlas

editura
Σοφία

București

Cuvânt înainte

Înaintea ta, cititorule, stau sfaturi înțelepte, hrănitoare de suflet! Ele au ieșit de sub condeii starețului purtător de duh Ambrozie al Optinei, bineplăcutul lui Dumnezeu, mult-iubitorul de oameni. Nemăsurată era dragostea starețului față de cei ce alergau la el, precum nemăsurată era și puterea de pătrundere dăruită lui de Domnul puterilor.

În ziua de 23 a fiecărui octombrie, creștinii ruși, spre pomenirea nevoinței duhovnicești a Sfântului Ambrozie de la Optina, îl fericesc pe preacuviosul, rugându-i-se astfel: „Ca la un izvor de tămăduire alergăm la tine, Ambrozie, părintele nostru, ca să ne călăuzești în chip nerătăcit pe calea mântuirii. Cu rugăciunile tale, de necazuri și nevoi ne izbăvești, în suferințele trupești și sufletești ne mângâi, încă și spre smerenie, răbdare și dragoste ne povățuiești. Roagă-te Iubitorului de oameni Hristos și Mijlocitoarei noastre neadormite să mântuiască sufletele noastre.”¹

¹Troparul Sfântului Ambrozie de la Optina. (*n. red.*)

Este firesc să se pună întrebarea cum a decurs viața pământească a marelui stâlp al duhului Optinei, adăugat nu demult la ceata sfinților Bisericii Ortodoxe Ruse; canonizarea a avut loc cu ocazia aniversării a o mie de ani de la încreștinarea rușilor, în 1988.

În lume, ieromonahul Ambrozie se numea Aleksandr Mihailovici Grenkov. S-a născut în ziua de 23 noiembrie a anului 1812, în numeroasa familie a paracliserului bisericii din satul Balșaia Lipovița, aflat în gubernia Tambov. În ziua aceea, bunicul său invitase numeroși oaspeți, pentru a prăznuî o sărbătoare de familie. Și iată că s-a născut nepotul. Mai apoi, starețului Ambrozie îi plăcea să repete: „Între oameni m-am născut, tot printre oameni îmi duc zilele.”

Copilul Aleksandr a crescut isteț și neastâmpărat. A învățat carte, pătrunzând duhul limbii slavone bisericești, al *Ceaslovului* și al *Psaltirii*. Biserica parohială devenise casa dezvoltării sale duhovnicești – acolo citea și cânta în strană, împreună cu tatăl său. A urmat școala duhovnicească din Tambov, iar din 1830 – seminarul duhovnicesc din același oraș. Darurile strălucite, purtarea aleasă și râvna sa îl deosebeau pe tânăr, asigurându-i succesul la învățătură. Un coleg avea să-și amintească mai târziu: „De multe ori, cumpărai o lumânare cu ultimii bănuți, ca să poți toci lecțiile; iar el, Sașa Grenkov, deși cu învățatul nu se omora, venind în clasă, începea

să dea răspunsuri profesorului întocmai ca din carte, mai bine decât toți.” Cu un an înainte de absolvirea seminarului, tânărul s-a îmbolnăvit grav, încât nu mai avea nădejde de vindecare. În acea stare de slăbiciune, bolnavul făgăduiește: „Dacă îmi redobândesc sănătatea, intru în mănăstire.”

În anul 1836, vine și absolvirea seminarului, dar Alexandr Grenkov nu se grăbește să intre în mănăstire, așteptând parcă o chemare de la Dumnezeu, prin purtarea Lui de grijă. Neauzind încă această chemare, devine profesor particular la o moșiereasă, și nu după mult timp, predă limba greacă la Școala Duhovnicească din Lipețk. Făgăduința dată într-un avânt de iluminare era parcă uitată.

Însă muștrările conștiinței nu întârzie să apară. Tânărul profesor se grăbește pe la locurile sfinte de prin acele părți și, mai ales, vizitează mănăstirea Troiekurovski, în apropiere de Lebeklianu. În acest lăcaș petrecea atunci, în nevoie și rugăciuni, nevoitorul Ilarion. Vorbind cu Aleksandr Mihailovici, starețul Ilarion i-a spus: „Mergi în Pustia Optinei și ai să devii iscusit.” Biruind îndoielile, Aleksandr Mihailovici merge la Optina în cea mai mare taină, pentru a se sustrage insistențelor rudelor și cunoscuților. În mănăstirea cea de Dumnezeu ocrotită, el află toată floarea monahismului ei – pe stareții Lev și Makarie, pe nevoitorul și văzătorul cu duhul Antonie. Sub

călăuzirea lor, călugărul începător trece prin marea școală a zidirii și a maturizării duhovnicești, a dobândirii blândeții și a smereniei. Din noiembrie 1840, a fost strămutat în schitul Înainte-mergătorului, fiind tuns în mantie după puțin timp, cu numele de Ambrozie, în cinstea ierahului Ambrozie al Mediolanului. După trei ani, în timpul unei călătorii la Kaluga, ieromonahul Ambrozie s-a îmbolnăvit și a căzut la pat, primind pentru totdeauna pecetea neputinței trupești. „Monahului îi este de folos să bolească”, îi plăcea stareșului Ambrozie să repete mai târziu, „și, fiind bolnav, nu are nevoie să se vindece, ci doar să se întremeze oleacă.” Nădăjduind în Domnul, bolnavul a început să meargă spre bine, iar apoi a mai trăit mulți ani, spre bucuria oamenilor.

Nevoințele sale la rugăciune, convorbirile pline de har cu pelerinii – toate au născut amintiri de un entuziasm nesecat despre stareșul Ambrozie, ca despre un foarte mare ostenitor și călăuzitor la lumina adevărului și a nemuririi. De convorbirile de viață dătătoare cu stareșul s-au învrednicit oameni de felurite stări și de diferite condiții sociale. Țărani și mari duci, fețe duhovnicești și scriitori, printre care F.M. Dostoievski, V.S. Soloviov, K.N. Leontiev, A.K. Tolstoi, M.N. Pogodin și alții – toți erau primiți cu aceeași dragoste de către acest strălucit cunoscător al inimilor. Numeroasele scrisori ale stareșului, trimise mai multor persoane, rămân pentru totdeauna în te-

zaurul experienței pastorale (o parte din ele sunt publicate în această culegere).

Părintele Ambrozie se folosea mult de modul de exprimare al poporului, atât în viu grai, cât și în scris.

Iată câteva dintre pildele lui: „Trebuie să trăim pe pământ așa cum se învâрте roata – doar o bucățică din ea se sprijină pe pământ, iar restul tot tinde în sus...” Sau: „Lângă omul cel smerit, îngerii stau cete-cete; iar la cel închipuit – cu neputință-s de găsit.” „Nu te lăuda, mazăre, că ești mai cu moț ca bobul, c-ai să te umfli și-ai să crăpi.”

Starețul Ambrozie a întâmpinat ultimul ceas al vieții sale pământești în ziua de 2 iunie a anului 1891, în mănăstirea Șamordino, înălțată cu blagoslovenia sa. Cinstita aflare a sfintelor moaște ale nou-proslăvitului nevoitor a avut loc în ziua de 16 octombrie a anului 1988. Revărsarea minunilor precuciviosului Ambrozie al Optinei continuă până în zilele noastre.

1991, A.S.

SCRISORI CĂTRE MIRENI

Unor părinți îndurerați de moartea fiului

Am auzit despre marele dumneavoastră necaz – despre sfârșitul neașteptat al fiului dumneavoastră – și vă compătimeșc mult. Este o povăț sfântă: „Mergeți în casa celor ce plâng.” Dar întrucât sunt neputincios și slab și nu pot să vă vizitez personal, m-am hotărât, măcar de la depărtare, să stau de vorbă cu dumneavoastră prin scrisoare, ca să vă mângâi, pe cât este cu putință, marea întristare. Din omenească neputință, părinții nu au cum să nu sufere, pierzându-și singurul fiu atât de fără vreme, la asemenea vârstă înfloritoare; nu se poate, zic, din toate aceste pricini, să nu sufere, să nu se tânguiască, să nu se întristeze părinții care și-au pierdut fără de veste singurul fiu. Vedeți însă, noi nu suntem păgâni, care nu au nici o nădejde pentru viața viitoare, ci suntem creștini, care avem o mângâiere plină de bucurie ce ajunge și

dincolo de mormânt, legată de primirea fericirii veșnice care va să vină. Cu acest gând îmbucurător trebuie să vă potoliți suferința, să vă alinați marea întristare pentru faptul că v-ați pierdut, pentru o vreme, fiul; însă veți putea, în viața viitoare, să-l vedeți iarăși, să fiți împreună cu el în așa chip că nu vă veți mai despărți niciodată. Trebuie doar să luați măsurile potrivite pentru aceasta: întâi, să pomeniți sufletul lui M. la Jertfa cea fără de sânge, la citirea *Psaltirii* și în rugăciunile dumneavoastră de acasă; al doilea, să faceți milostenie după putință pentru sufletul lui. Toate acestea vor folosi nu numai celui adormit, ci și dumneavoastră înșivă. Deși moartea lui v-a adus multă suferință și amărăciune, această suferință poate să vă întărească și mai mult într-o viață creștinească, în binefacerile creștinești, într-o dispoziție creștinească a sufletului.

Într-adevăr, dorim cu toții să primim mântuirea și să moștenim Împărăția cerurilor, însă uităm adesea că „prin multe suferințe trebuie să intrăm în Împărăția lui Dumnezeu” (*Fapte* 14, 22) și, de aceea, căutăm adesea fericirea pământească și bucuria vremelnică în griji lumești și în alipirea de lucrurile lumii. De aceea și dezleagă Preabunul Dumnezeu legătura aceasta, prin atotînțeleapta Sa Pronie, aducând pagube și suferințe neașteptate, ca să luăm seama și să ne întoarcem ochiul duhului către dobândirea bunătăților nu vremelnice, ci veșnice, care

sunt statornice și totdeauna neschimbate. Și face Domnul cu noi aceasta din nemăsurata Sa iubire de oameni, precum spune apostolul: „Căci pe cine îl iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește. (...) Iar dacă sunteți fără de certare, de care toți au parte, atunci sunteți fii nelegitimi, și nu fii adevărați” (*Evrei 12, 6-8*).

Mare suferință v-a fost trimisă, însă mângâiați-vă cu faptul că prin această suferință sunteți cuprinși în numărul fiilor lui Dumnezeu, prin nemăsurata iubire a lui Dumnezeu către dumneavoastră. De aceea, păstrați această mare avuție creștinească, supunându-vă voii lui Dumnezeu nu doar fără cârtire, ci chiar cu recunoștință. Ați vrut să vă mângâiați cu fiul dumneavoastră doar pentru o vreme, în această lume; Domnul însă va rânduia așa ca să vă mângâiați cu el veșnic, în viața viitoare, în vecii nesfârșiți. În fine, puteți încerca un simțământ de bucurie și pentru faptul că de la răposatul dumneavoastră M. au rămas copii, pe care puteți să-i educați și cu care puteți să vă mângâiați ca și cum ar fi ai dumneavoastră. Ei vă vor fi, totodată, și nepoți, și fii apropiați. Prin toate mijloacele convenite, străduiți-vă să vă alinați durerea, încât să nu întrecă hotarele creștinești; și Preabunul Dumnezeu să vă arate mila Sa și să vă trimită mângâiere duhovnicească. Cine știe cum ar fi devenit M. al dumneavoastră dacă viața lui s-ar fi prelungit?! Acum însă, puteți fi pe deplin încredințați că el va rămâne bun de-a pururi.